

6 Voortgangsnotitie

Vergadering:	Forum Standaardisatie woensdag 9 maart 2022
Agendapunt:	6
Documentnummer:	FS-20220309.6-Voortgangsnotitie
Aan:	Forum Standaardisatie
Van:	Bureau Forum Standaardisatie
Datum:	woensdag 9 maart 2022
Versie:	1.0
Bijlagen:	geen
Opsteller:	Annemieke Toersen
Rechten:	CC0 publieke domein verklaring

Samenvatting

Ter kennisname

- A. Internationaal
- B. Update Onderzoek Doorontwikkeling Lijsten
- C. Stand van zaken n.a.v. kamerbrief over rapport inventarisatie standaardisatie
- D. Overzicht columns Larissa Zegveld in iBestuur
- E. Communicatie

Ter kennisname

Ad A. Internationaal

[Bijlage: geen]

Aftrap sponsorgroep internationaal

De sponsorgroep is ontstaan vanuit [de behoefte](#) voor meer sturing vanuit het Forum op internationale zaken. Op 2 februari 2022 kwam de sponsorgroep internationaal voor het eerst bijeen.

Daarin zijn met name de samenstelling, rolverdeling en werkwijze van de sponsorgroep besproken. De sponsorgroep gaat als eerste aan de slag met het identificeren van een vijftal thema's waarvan de internationale standaardisatieontwikkelingen actief worden gevolgd. Daarnaast brengt deze groep blinde vlekken van het Forum in kaart.

De leden van de sponsorgroep zijn door EZK gevraagd hun reactie te geven op de Europese standaardisatiestrategie. De volgende bijeenkomst is op woensdagochtend 16 maart 2022.

Europese consultatie eerlijke licentieverlening van standaard-essentiële patenten

De Europese Commissie (EC) vraagt standpunten en input over eerlijke licentieverlening van standaard-essentiële patenten. De EC heeft een ['call for evidence \(CFE\)'](#) en een [publieke consultatie](#) gestart naar standaard-essentiële patenten (SEPs). SEPs zijn patenten die technologie beschermen die essentieel zijn voor een standaard. De CFE en de publieke consultatie staan open tot 9 mei 2022. De EC wil het huidige systeem verbeteren en dan met name de transparantie en voorspelbaarheid van het licentiekader. Daartoe nodigt de EC belanghebbenden uit om hun mening en ervaringen kenbaar te maken. Met de CFE is de EC op zoek naar input voor de hoofdproblemen die zijn geïdentificeerd bij het huidige licentiekader.

Met de gelijktijdig gestarte openbare raadpleging tracht de EC-standpunten te verzamelen over meer specifieke vragen over SEP-licenties en een mogelijk nieuw SEP-licentiekader. Hierbij horen ook transparantie ervan, licentieverlening op eerlijke, redelijke en niet-discriminerende (FRAND) voorwaarden en de handhaving van een dergelijk systeem.

Ad B. Update Onderzoek Doorontwikkeling Lijsten

[Bijlage: geen]

Afgelopen zomer is een onderzoek gestart naar de doorontwikkeling van de lijsten voor open standaarden ('Pas toe of leg uit'-lijst en Lijst Aanbevolen Standaarden) onder leiding van Paul Dam (van Lex Digitalis). Paul Dam presenteert in de Forumvergadering van 20 april 2022 het eindrapport van het Onderzoek Doorontwikkeling Lijsten. Daarnaast is er ruimte het rapport te bespreken.

De huidige structuur van de lijsten voor open standaarden is ruim dertien jaar oud. In die tijd ontwikkelt de digitale wereld zich verder met:

- ontwikkeling van standaarden (zoals de transitie van StUF naar API)
- opkomst van semantische standaarden en metastandaarden (zoals MIM)
- meer andersoortige standaarden en uitwisselingsafspraken als Secure Software Development, de [FAIR-principes](#) voor data en de Data Pro Code voor de AVG.

Deze ontwikkelingen geven aanleiding opnieuw te kijken naar het karakter van de Lijst Aanbevolen Standaarden en deze eventueel te verbreden of te wijzigen. Ook is er soms onduidelijkheid over de status van bepaalde standaarden die altijd in samenhang gebruikt worden, waarvan de ene standaard dan op de 'Pas toe of leg uit'-lijst staat en de andere op de Lijst Aanbevolen Standaarden.

Op 8 december 2021 gaf Paul Dam u een update over de voorlopige resultaten van dit onderzoek. Daarnaast deed Paul Dam een uitvraag bij het Forum naar reacties op deze resultaten. In januari belegden we een sessie met een aantal forumleden om de resultaten nader te duiden.

Ad C. Stand van zaken n.a.v. kamerbrief over rapport inventarisatie standaardisatie

[Bijlage: geen]

Het vorige kabinet heeft met zijn reactie op het rapport Inventarisatie Standaardisatie (kamerbrief) een aantal acties in gang gezet. Deze acties zijn in lijn met de maatschappelijke doelstellingen voor burgers en bedrijven zoals verwoord in NLDigibeter. Toenmalig staatssecretaris Knops heeft het Forum Standaardisatie als een van de partijen gevraagd in dit kader een inspanning te leveren om het gebruik van open standaarden verder te bevorderen. Hieronder treft u de stand van zaken van deze acties aan.

Nr	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
1	Werkconferentie organiseren.	Forum	Tweede helft 2021	Zie toelichting bij agendapunt 03c.
2	Met experts en ketenpartners onderzoeken welke aanpak het meest geschikt is om de naleving door overheidsinstanties makkelijker te maken. Plus	BZK i.s.m. experts en ketenpartners	Uiterlijk begin 2020. Vertaling: uiterlijk Q1 gereed.	GEREED. Er is een online invulhulp voor toegankelijkheids-verklaringen en er is een officiële Nederlandse vertaling van WCAG 2.1.

Nr	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
	vertaling toegankelijkheidsspecificatie naar Nederlands.			
3	Samen met stakeholders de kansen van standaardisatie van begrippen in kaart brengen aan de hand van levensgebeurtenis 'van werkloosheid naar werk'.	Forum samen met relevante partijen uit OBDO	Gestart oktober 2020.	<p>Op 5 april vindt de werkconferentie plaats. Deelname is aangezegd door bestuurders en (senior) strategisch adviseurs van o.a. MinSZW, MinFin, MinJenV, MinBZK, BD, UWV, SVB, VNG, DUO, Loonaangifteketen, Nationale Politie en Kadaster.</p> <p>Daarnaast is aan het programma Mens Centraal ondersteuning geleverd voor een tweeledig projectvoorstel. Het voorstel ligt ter goedkeuring voor aan het Topberaad Inkomensafhankelijkheid:</p> <p>Samenwerking met werkgevers: burgers die een traject van werkloosheid en inkomensondersteuning ingaan begeleiden en in samenwerking met werkgevers.</p> <p>Nadrukkelijk niet om de verantwoordelijkheid van de overheid hiervoor bij werkgevers neer te leggen, maar om samen in co-creatie te werken aan praktische oplossingen.</p> <p>Verbetering van communicatie: burgers zijn lang niet altijd bekend met ondersteunende regelingen voor hun eigen situatie. Er liggen kansen om de informatievoorziening te stroomlijnen en beter aan te laten sluiten op die situaties. Gebruik van gelijke en begrijpelijke begrippen maakt hier onderdeel van uit.</p>
4	Uitwerken hoe de samenwerking tussen overheden om te komen tot eenduidige digitale dienstverlening vormgegeven kan worden en welk	BZK (trekker) samen met Expertgroep Gebruiker	Start begin 2021, streven gereed eind Q1 2021.	<p>Uit oogpunt van standaardisatie haakt het Forum aan bij een aantal levensgebeurtenissen van Mens Centraal. Gebruiker Centraal maakt samen met BZK een beleidsnota op voor de inzet van NL Design Systems, inclusief structurele financiering om NL Design Systems tot een standaard manier van werken in te regelen. BZK bespreekt intern 1overheid met advies</p>

Nr	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
	ambitieniveau daarbij passend is.	Centraal, programma Mens Centraal, Forum Standaardisatie en andere relevante partijen	Conceptvisie is Q4 2021 afgerond. Op 10 maart 2022 vervolg MCU-spoor 1 WAU.	van het Forum op het gebied van herkenbare websites en veilig webverkeer (toevoeging van echtheidskenmerken, toevoeging van informatieveiligheidsstandaarden aan e-mail, controleerbare en - bij voorkeur herkenbare - overheidsdomeinnamen, centraal domeinnaambeheer en uniforme domeinnaam extensies). Ook de inspiratie van Single Digital Gateway (het recht op het eenmalig aanleveren van gegevens) wordt hierin meegenomen. Vanuit het <u>rapport "Werk aan uitvoering fase II"</u> naar de Tweede Kamer wordt het handelingsperspectief 'toekomstbestendige dienstverlening' uitgewerkt door bestuurders Sibma (SVB), Van Hout (gemeente Nijmegen) en Den Hollander (BZK). De ervaringen en thema's uit het werkplan van Forum Standaardisatie worden meegenomen in de inspiratiegroep om te komen tot maatwerk voor dienstverleningsprincipes.
5	Een handreiking maken met 'beste overwegingen' voor de verschillende situaties van publiceren van informatie en de daarbij horende standaarden, zoals PDF en HTML.	Forum in overleg met Open State Foundation	Gestart medio 2019, afgerond	GEREED. De Openstate Foundation heeft een eerste versie van de keuzehulp voor documentformats opgeleverd, zie https://openpubliceren.nl . Dit tool wordt voor de zomer nog verder doorontwikkeld. De site openpubliceren.nl blijft onder beheer van de Openstate Foundation. Daarnaast ontsluit Forum Standaardisatie een eigen versie van de keuzehulp op de website forumstandaardisatie.nl . Dit wordt in de loop van 2021 gerealiseerd.
6	Aandacht voor standaardisatie meenemen in evaluatie van de governance van de digitale overheid.	BZK	Evaluatie gestart oktober 2019, verwachting voorjaar	GEREED. In de zomer van 2020 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomsten van de evaluatie van de governance en financiering van de GDI. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/13/kamerbrief-met-reactie-op-rapporten-over-governance-en-

Nr	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
			r 2020 afgerond.	financiering-generieke-digitale-infrastructuur-gdi
7	Onderzoeken hoe consultaties van standaarden een breder publiek kunnen bereiken.	Forum	Gestart augustus 2019, streven gereed voorjaar 2020.	GEREED. Openbare consultaties voor de lijsten worden vanaf nu altijd gedaan op https://internetconsultatie.nl . Dit zorgt voor overheidsbrede zichtbaarheid en levert meer reacties op dan voorheen, toen we de openbare consultaties alleen op de website van het Forum Standaardisatie publiceerden.
8	Met Audit Dienst Rijk overleggen over prioritering van het auditen op open standaarden.	BZK i.o.m. ADR	Gesprekken hebben plaatsgevonden.	GEREED. Er heeft een aantal overleggen met ADR plaatsgevonden. OS beter op netvlies. Niet voldoen aan PTOLU zal niet leiden tot afkeurende verklaringen. Met MinFIN contact om departementen te wijzen op PTOLU-verplichting in jaarverslag. In de nieuwe RBV 2021 is de open standaarden tekst aangescherpt om meer aandacht te vragen voor uitleg een afwijking. BZK DO heeft weer een nieuw voorstel voor de RBV 2022 ingediend: <i>Nieuw tekstvoorstel</i> 3. Gebruik open standaarden en open source software: Het onderwerp open standaarden dient in deze paragraaf te worden vermeld wanneer is afgeweken (het 'comply of explain'-beginsel) van artikel 3, eerste lid van de Instructie rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT-producten. Deze instructie geldt bij de aankoop, inhuur en ontwikkeling van ICT-diensten of producten vanaf € 50.000 of meer, en dus ook bij grote ICT-projecten. De Tweede Kamer wil dat de overheid meer gebruik maakt van open standaarden en open source software. Voor wat betreft de toepassing van open standaarden schrijft de Instructie Rijksdienst voor dat bij de aanschaf en ontwikkeling van ICT-diensten of ICT-

Nr	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
				<p>producten in beginsel gebruik moet worden gemaakt van open standaarden van de lijst van het Forum Standaardisatie en dat over de mate van naleving verantwoording wordt afgelegd. Valide afwijkingsgronden zijn opgenomen in de Instructie Rijksdienst en houden redenen in van bijzonder gewicht. Bijvoorbeeld wanneer een ICT-dienst of ICT-product naar verwachting in onvoldoende mate wordt aangeboden of onvoldoende veilig of zeker functioneert. Afwijking van de voorgeschreven toepassing dient conform de Rijksinstructie in het jaarverslag te worden toegelicht en gemotiveerd. Hierbij wordt ten minste ingegaan op de resultaten van de Monitor Open Standaarden van het Forum Standaardisatie voor zover de organisatie hierin is beoordeeld (pas toe of leg uit).</p>
9	<p>Verkennen hoe het gebruik van informatieveiligheidsstandaarden in de reguliere informatie-veiligheids-, bedrijfsvoerings- en controlprocessen kan worden versterkt.</p>	<p>BZK i.o.m. andere relevante partijen</p>	<p>Start begin 2020, streven gereed medio 2020.</p>	<p>Binnen BZK hebben verkennende gesprekken plaatsgevonden en deze gesprekken worden in 2021 voortgezet.</p> <p>De tekst uit de Rijksbegrotingsvoorschriften is aangepast: Gebruik open standaarden en open source software dient in deze paragraaf te worden vermeld wanneer is afgeweken (het 'comply of explain'-beginsel) van artikel 3, eerste lid van de Instructie rijksdienst bij aanschaf van ICT-diensten of ICT-producten. Deze instructie geldt bij de aankoop, inhuur en ontwikkeling van ICT-diensten of producten vanaf € 50.000 of meer, ook bij grote ICT-projecten. De Tweede Kamer wil dat de overheid meer gebruik maakt van open standaarden en open source software. Voor wat betreft de toepassing van open standaarden schrijft de Instructie Rijksdienst voor dat bij de aanschaf en ontwikkeling van ICT-diensten of ICT-producten in beginsel</p>

Nr	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
				<p>gebruik moet worden gemaakt van open standaarden van de lijst van het Forum Standaardisatie (www.forumstandaardisatie.nl) en dat over de mate van naleving verantwoording wordt afgelegd. Valide afwijkingsgronden zijn opgenomen in de Instructie Rijksdienst en houden redenen in van bijzonder gewicht. Afwijking van de voorgeschreven toepassing dient conform de Rijksinstructie in het jaarverslag te worden toegelicht en gemotiveerd. Hierbij wordt ten minste ingegaan op de resultaten van de Monitor Open Standaarden van het Forum Standaardisatie voor zover de organisatie hierin is beoordeeld (pas toe of leg uit).</p>
10	Analyse maken naar oorzaken waarom open standaarden niet altijd worden toegepast.	Forum	Start begin 2020, streven gereed Q4 2020.	<p>GEREED PER DECEMBER 2020. Op 2 september 2020 is een tussentijdse update gedaan en op de decembervergadering 2020 werd het eindrapport van de analyse opgeleverd. De aanbevelingen zijn meegenomen in mandaatafspraken. Daarnaast wordt meer aansluiting gezocht met CIO-beraad door Ludwig en Larissa. Idem OBDO (voorbereidend overleg strategisch adviseurs).</p>
11	Verkennen welke mogelijkheden er zijn binnen het bestaand instrumentarium om het gebruik van open standaarden te vergroten.	BZK i.o.m. opdrachtgevers en inkopers	Streven gereed eind 2021.	<p>BFS heeft in september 2020 voor tachtig deelnemers een Webinar over de Beslisboom gehouden i.s.m. de HIS en in oktober een presentatie voor een inkoopafdeling van de Belastingdienst. In november toonde BFS een video van de Beslisboom op onze digitale stand bij het ECP-jaarfestival. Met BZK/DO. i.o. is het IMO (het overleg van de directeuren van de inkoop uitvoeringsorganisaties) en de NORA (Nederlandse Overheid Referentie Architectuur) bezocht. Door de pandemie zijn</p>

Nr	Wat	Wie	Wanneer	Stand van zaken
				<p>de verkennende gesprekken verder 'on hold' gezet. Verwachting is in het IMO in 2021 nog een keer terug te komen met de resultaten van de Monitor van 2020 en een presentatie van de Beslisboom & de bestekteksten. Ook zal dan de vraag weer - en nu dringender - worden voorgelegd hoe de aandacht voor open standaarden in de processen verankerd kan worden.</p> <p>Daarnaast zijn open standaarden opgenomen in CIP ICO wizard en eerder in de BIO. Staan nog aantal gremia op planlijst (zoals geaccordeerd in OBDO). Verder poging om PTOLU of digitoegankelijk op te nemen in revisie van ARBIT.</p> <p>BZK/DS probeert via BZK/FEZ Financiën te bewegen de eisen aan de bedrijfsvoeringsparagraaf van de jaarverantwoording op het gebied van open standaarden aan te scherpen.</p>

Ad D. Overzicht columns Larissa Zegveld in iBestuur

[Bijlage: geen]

[iBestuur online](#) publiceert regelmatig columns van Larissa Zegveld als algemeen directeur van Kennisnet en als voorzitter van het Forum Standaardisatie. Hieronder ziet u een overzicht van haar columns sinds haar aantreden als voorzitter.

Publicatiedatum	Titel met link
17 februari 2022	Het kan standaard beter
10 februari 2022	De veranderopgave
20 januari 2022	API's zijn de toekomst, ook voor bestuurders!
23 december	Slagvaardig en innovatief onderwijs iBestuur
23 november	Maatschappelijke coalitie 'Over informatie gesproken'. Doe ook mee! iBestuur
4 november 2021	Coalitievorming, waarom we het samen moeten doen
20 oktober 2021	Wanneer krijgt digitaal onderwijs de veiligheid die het verdient? iBestuur
27 september 2021	Normaal onderwijs is ook digitaal iBestuur
8 september 2021	Digitale samenleving vraagt om nieuwe vaardigheden iBestuur

Publicatiedatum	Titel met link
24 juli 2021	Zet de ramen wijd open
5 april 2021	Niet beter, maar anders
17 maart 2021	Op naar Nederland 2.0
16 maart 2021	Digitale Zaken in een nieuw kabinet
3 maart 2021	Het is tijd voor een open overheid
16 februari 2021	Gekke Henkie
4 februari 2021	Rust roest
1 februari 2021	Samen voor de CoronaMelder
15 januari 2021	CoronaMelder: goed voorbeeld doet volgen (1)
23 december 2020	Gov.nl
23 november 2020	Simpele zaken, grote gevolgen
5 oktober 2020	Shoot the moon
30 september 2020	Nooddraaiboek komt nooit te vroeg
27 juli 2020	Samen is beter
25 juni 2020	Open source by default?
8 juni 2020	Cybercrime in coronatijden
20 mei 2020	Levenslang leren
28 april 2020	Digitaal onderwijs blijft!
14 april 2020	Het juiste doen
1 april 2020	Bericht vanuit 't thuishkantoor
18 maart 2020	Niet overhaasten!
2 maart 2020	Waakzaamheid geboden
17 februari 2020	Lof der Traagheid
27 januari 2020	Precisiebombardement
13 januari 2020	Nieuw ecosysteem
16 december 2019	Is het de minister bekend...
2 december 2019	Regelgeving
11 november 2019	Bouwen mét burgers
11 oktober 2019	Een terug- en vooruitblik op toegankelijkheid
7 oktober 2019	Samen aan de slag voor een inclusieve, toegankelijke overheid
23 september 2019	Meer dan een spiegel
9 september 2019	Veilig wifi voor iedereen
24 juli 2019	Pleister op de wonde
8 juli 2019	Veilige cloud
18 juni 2019	Digiminister
3 juni 2019	Drempelvrij
20 mei 2019	Digital me
29 april 2019	Geen woorden, maar beelden
15 april 2019	@overheid.nl

Publicatiedatum	Titel met link
25 maart 2019	Standaardisatie is een must

Ad E. Communicatie

[Geen bijlage]

Naamsbekendheid

Het Forum Standaardisatie heeft ongeveer 1500 volgers op [LinkedIn](#). Dit is mede dankzij het netwerk van Forumleden en berichtgeving over opgeleverde diensten (als video's, webinars, masterclasses, werkconferenties, etc.) Door in gesprek te blijven met organisaties als NICTIZ, VNO-NCW voor het MKB, Rijksinkoop Architectuurboard en andere ministeries zoals het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), merken we dat we vaker genoemd worden in hun publicaties en social media.

Artikel praktijkvoorbeeld standaard SKOS

De website van Forum Standaardisatie publiceerde het artikel '[Met SKOS bouwden we het Termennetwerk](#)'. Dit artikel valt in de serie 'In de praktijk', waarin het bureau de maatschappelijke meerwaarde van een standaard laat zien aan de hand van een praktijkvoorbeeld.

Het praktijkvoorbeeld kwam tot stand in nauwe samenwerking met Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). Het NDE heeft dit praktijkvoorbeeld uitgebreid gedeeld via de eigen kanalen (website, nieuwsbrief, social media, webinar).

De verplichte standaard [SKOS](#) (raamwerk voor vastleggen en uitwisselen van betekenis) draagt bij aan meer openbaarheid, hergebruik en toegang.

Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus

De [Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus](#) van het Forum Standaardisatie heeft aan de basis gestaan van de Ministeriële Regeling betrouwbaarheidsniveaus op grond van de Wet digitale overheid. Vanuit het Forum is twee keer uitgebreid geadviseerd over de vormgeving van die regeling (incl. onderzoek), dat in -goed overleg met BZK - heeft geleid tot verbeteringen in de regeling.

Lancering nieuwe regelhulp Betrouwbaarheidsniveaus

Op 1 januari 2022 is de [ministeriële Regelhulp Betrouwbaarheidniveaus](#) gelanceerd. Deze (nieuwe) regelhulp is gebaseerd op het wetsvoorstel digitale overheid en de conceptregeling betrouwbaarheidsniveaus en vervangt de bestaande regelhulp van Forum Standaardisatie, die was opgesteld op basis van de Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus. De nieuwe regelhulp verwijst naar de Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus op de dossiers 'machtigingen', 'communicatie tussen applicaties', 'retourstromen', 'eenmalig inloggen' en 'ondertekenen'.